

Bázisedzői Káté

A Bázis Regisztrációs Vizsga szakmai alapismeretei

Magyar Lovassport Szövetség

Lóismeret, lókezelés, lótartás, lovaglás, futószárazás, oktatás és biztonság

A Káté használata

A Káté a bázisedző számára nélkülözhetetlen lovas szakmai alapismereteket foglalja össze kérdés és rövid válasz formájában. A tudást a gyakorlatban is biztonságosan alkalmazni kell.

Az anyag nem helyettesíti az államilag elismert sportszakmai képzést, az elsősegélynyújtó képzést, az állatorvosi tanácsot vagy a Magyar Lovassport Szövetség hatályos szabályzatainak ismeretét.

Lóismeret és a ló viselkedése

1. Melyek a ló testének fő tájékai?

Válasz: A fej, a nyak, a törzs, az elülső és hátulsó végtagok, valamint a farok. Az edzőnek a fontosabb részeket pontosan meg kell tudnia nevezni, hogy egy sérülést vagy elváltozást egyértelműen leírhasson.

2. Melyek a ló természetes jármódjai?

Válasz: A lépés, az ügetés és a vágta. A lépés négyütemű, az ügetés kétütemű, a vágta háromütemű jármód, amelyet lebegési szakasz követ.

3. Mit jelent a jármód tiszta üteme?

Válasz: A lábak mozgásának szabályos időbeli rendjét. Az ütem hibája fájdalomra, feszültségre, egyensúlyhiányra vagy helytelen lovaglásra is utalhat.

4. Miért lát másként a ló, mint az ember?

Válasz: Szemei a fej két oldalán helyezkednek el, ezért nagy területet belát, de közvetlenül előtte és mögötte korlátozott a látótere. A hirtelen megjelenő tárgyakra könnyen meneküléssel reagálhat.

5. Miért nevezzük a lovat menekülő állatnak?

Válasz: Veszélyérzet esetén természetes reakciója lehet a megugrás, kitérés vagy menekülés. A kezelőnek ezért nyugodtan, kiszámíthatóan és jól érzékelhető módon kell viselkednie.

6. Milyen jelekből következtethetünk a ló hangulatára?

Válasz: Figyelní kell a fülek, a szem, az orrnyílások, a nyak, a farok és az egész test tartását, valamint a mozgást. Egyetlen jel helyett mindig a teljes viselkedést és a helyzetet kell értékelni.

7. Mit jelezhet a hátracsapott fül és a feszes testtartás?

Válasz: Fájdalmat, félelmet, irritációt vagy védekező szándékot. Az okot meg kell keresni, és a helyzetet biztonságosan kell kezelni.

8. Miért fontos a ló egyedi tulajdonságainak ismerete?

Válasz: Az életkor, egészségi állapot, képzettség, temperamentum és korábbi tapasztalat meghatározza, milyen feladatot és terhelést képes biztonságosan teljesíteni.

Biztonságos lókezelés

9. Hogyan közelítsük meg a lovat?

Válasz: Oldalról, nyugodt hanggal, a ló számára jól láthatóan. Kerülni kell a hirtelen mozdulatot, a hátulról való váratlan közeledést és a szűk helyre szorítást.

10. Hogyan vezessük a lovat?

Válasz: Megfelelően felhelyezett kötőfékkal és vezetőszárral, a ló válla mellett haladva. A vezetőszárat nem szabad a kézre vagy a testre tekerni.

11. Hogyan fordítsuk meg a vezetett lovat?

Válasz: Lehetőleg magunktól elfelé fordítva, kellő helyet hagyva. Így kisebb az esélye annak, hogy a ló ránk lép vagy a testével elsodor.

12. Hogyan kössük ki a lovat?

Válasz: Biztonságos kikötési ponthoz, megfelelő hosszúságú vezetőszárral és gyorsan oldható kötéssel. Kantárszárral lovat kikötni tilos.

13. Mekkora távolságot tartsunk két ló között?

Válasz: Akkorát, hogy az egyik ló ne érhesse el a másikat harapással vagy rúgással. A szükséges távolságot mindig az adott lovak viselkedéséhez és a helyzethez kell igazítani.

14. Mire figyeljünk a ló lábának felvételekor?

Válasz: Álljunk közel a ló testéhez, jelezzük az érintést, és a végtagot természetes helyzetben tartsuk. A ló mögé vagy a rúgás ívébe nem szabad beállni.

15. Mi a teendő, ha a ló megijed?

Válasz: Maradjunk nyugodtak, ne kerüljünk a menekülési útjába, és ne tekerjük magunkra a vezetőszárat. A lovat csak akkor próbáljuk megfogni vagy megállítani, ha ez biztonságosan megtehető.

Lótartás és napi gondozás

16. Mit ellenőrizzünk naponta a lovon?

Válasz: A viselkedést, étvágyat, vízfogyasztást, bélsár- és vizeletürítést, mozgást, légzést, a végtagokat, a patákat, a bőrt és az esetleges sérüléseket.

17. Miért fontos a folyamatos tiszta ivóvízellátás?

Válasz: A víz alapvető az emésztéshez, a hőszabályozáshoz és az egész szervezet működéséhez. A vízhez való hozzáférést nem szabad önkényesen korlátozni.

18. Mi a ló takarmányozásának alapja?

Válasz: A jó minőségű, megfelelő mennyiségű rostos takarmány. Az abrak mennyiségét a ló kondíciójához, egészségi állapotához és munkájához kell igazítani.

19. Hogyan változtassunk takarmányt?

Válasz: Fokozatosan, több nap alatt. A hirtelen takarmányváltás emésztési zavart okozhat.

20. Miért fontos a rendszeres mozgás és kifutóhasználat?

Válasz: Támogatja a mozgásszervek, az emésztés és a légzés egészségét, valamint lehetőséget ad a ló természetes viselkedésére.

21. Miért fontos a társas kapcsolat?

Válasz: A ló társas állat. A biztonságos fajtársi kapcsolat hiánya stresszt és viselkedési problémát okozhat.

22. Milyen a megfelelő istállókörnyezet?

Válasz: Tiszta, száraz, jól szellőző, huzatmentes, biztonságos és megfelelő méretű. Nem lehetnek benne kiálló, éles vagy könnyen törő tárgyak.

23. Miért kell rendszeresen trágyázni és almozni?

Válasz: A tiszta, száraz fekvőhely csökkenti a légúti, bőr- és pataeredetű problémák, valamint a sérülések kockázatát.

24. Mi az ápolás célja?

Válasz: A szennyeződés eltávolítása, a bőr és a szőrzet átvizsgálása, a vérkeringés serkentése, valamint sérülés, duzzanat, melegség vagy érzékenység felismerése.

25. Mit ellenőrizzünk a patán?

Válasz: A pata tisztaságát, a nyír állapotát, az idegen tárgyakat, repedéseket, szokatlan meleget, érzékenységet és a patkó állapotát.

Egészségvédelem és első teendők

26. Mely jelek utalhatnak arra, hogy a ló beteg?

Válasz: Étvágytalanság, bágyadtság, szokatlan viselkedés, láz, köhögés, orrfolyás, rendellenes légzés, hasmenés, csökkent bélsárürítés, sántaság vagy duzzanat.

27. Melyek a kólika gyakori tünetei?

Válasz: Kaparást, a has felé nézést, nyugtalanságot, ismételt lefekvést vagy hempergést, verejtékezést, étvágytalanságot és csökkent bélsárürítést lehet észlelni.

28. Mi a teendő kólika gyanúja esetén?

Válasz: Haladéktalanul értesíteni kell az állatorvost, és az ő utasításait kell követni. Gyógyszert vagy takarmányt önálló döntésből nem szabad adni.

29. Mi a teendő sántaság észlelésekor?

Válasz: A munkát azonnal abba kell hagyni, a lovat biztonságosan le kell szállítani, és meg kell vizsgálni a nyilvánvaló okokat. Szükség esetén állatorvost vagy más illetékes szakembert kell hívni.

30. Mit tegyünk sérülés esetén?

Válasz: Biztosítsuk a helyszínt, mérjük fel a sérülés helyét és súlyosságát, szükség esetén csillapítsuk a vérzést tiszta nyomókötéssel, és kérjünk állatorvosi segítséget.

31. Milyen jelek utalhatnak túlmelegedésre?

Válasz: Szokatlanul erős vagy elhúzódó légzés, gyengeség, koordinációs zavar, nagyfokú verejtékezés vagy éppen a verejtékezés elmaradása, valamint lassú regeneráció.

32. Miért fontos az egyedi alapértékek ismerete?

Válasz: A nyugalmi hőmérséklet, pulzus és légzésszám egyedenként eltérhet. A saját megszokott értékektől való változás hamarabb jelezhet problémát.

33. Mikor kell állatorvost hívni?

Válasz: Súlyos sérülés, erős vérzés, kólika, nehézlégzés, tartós vagy erős sántaság, idegrendszeri tünet, magas láz, nyelési nehézség vagy gyors állapotromlás esetén haladéktalanul.

34. Miért szükséges az állatorvosi, féreghajtási, fogászati és patkolási terv?

Válasz: A rendszeres megelőző ellátás segít megőrizni a ló egészségét. A gyakoriságot az állatorvos, a kovács és más illetékes szakember az adott lóhoz igazítja.

Ápolás és felszerelés

35. Milyen sorrendben célszerű előkészíteni a lovat?

Válasz: Állapotfelmérés, biztonságos kikötés, ápolás és pataellenőrzés, majd a tiszta és ép felszerelés felhelyezése. Nyergelés után ismét ellenőrizni kell a ló komfortját.

36. Milyen a megfelelően illeszkedő nyereg?

Válasz: Nem nyomja a mart vagy a gerincet, stabilan fekszik, nem billen és nem csúszik, terhelés alatt is megfelelő helyet hagy, és nem akadályozza a ló mozgását.

37. Mit ellenőrizünk a nyeregalátétten?

Válasz: Legyen tiszta, száraz, gyűrődésmentes, és megfelelően feküdjön a nyereg alatt. Ne szorítsa a mart, és ne legyen rajta kemény szennyeződés.

38. Hogyan húzzuk meg a hevedert?

Válasz: Fokozatosan, több lépésben, mindkét oldalon ellenőrizve. Felszállás előtt és néhány perc mozgás után ismét ellenőrizni kell.

39. Milyen a megfelelően illeszkedő kantár?

Válasz: A tarkósíj, homloksíj, pofasíjak, toroksíj és orrsíj nem nyom, nem dörzsöl, és nem akadályozza a ló légzését vagy nyelését.

40. Mire kell figyelni a zabla kiválasztásakor?

Válasz: A szélességet, vastagságot és típust a ló szájához, képzettségéhez és érzékenységéhez kell igazítani. A zabla nem csíphet, nem nyomhat és nem okozhat sérülést.

41. Hogyan állítsuk be a kengyelt?

Válasz: A lovas lábhosszához és a feladathoz igazítva, mindkét oldalon azonos hosszra. A kengyelvas mérete tegye lehetővé, hogy a láb szükség esetén könnyen kicsússzon.

42. Mit ellenőrizünk minden használat előtt?

Válasz: A bőrök, varrások, csatok, heveder, kengyelsíjak, kengyelvasak, kantár és zabla épségét, tisztaságát és helyes beállítását.

A lovaglás alapelvei

43. Melyek a lovas alapvető segítségei?

Válasz: A testsúly-, lábszár- és szársegítségek, amelyeket az ülés, a tekintet és szükség esetén a hang egészít ki. A segítségeknek összehangoltnak, érthetőnek és arányosnak kell lenniük.

44. Milyen a helyes alapülés?

Válasz: A lovas egyensúlyban, lazán és stabilan követi a ló mozgását. A fül, váll, csípő és sarok megközelítőleg egy függőleges vonalba esik, a kéz pedig rugalmas kapcsolatot tart.

45. Mi a lábszársegítség feladata?

Válasz: Előrehajt, fenntartja az aktivitást, és a másik segítségekkel együtt oldalirányú feladatokat is kérhet. Nem jelent folyamatos szorítást vagy rugdosást.

46. Mi a szársegítség feladata?

Válasz: Rugalmas kapcsolatot tart, szabályoz és irányt mutat. A kéz nem húzhat tartósan hátra, és nem kényszerítheti ki a fej helyzetét.

47. Mi a testsúlysegítség szerepe?

Válasz: A lovas egyensúlyán és ülésén keresztül támogatja az irányítást, az átmeneteket és a fordulatokat. Nem lehet hirtelen vagy túlzó.

48. Mit jelent a támaszkodás?

Válasz: Rugalmas, élő kapcsolatot a lovas keze és a ló szája között, amely a ló előremenő mozgásából és a lovas összehangolt segítségeiből jön létre.

49. Mit jelent az elengedettség?

Válasz: A ló testi és mentális oldottságát, amelyben feszesség nélkül, ritmusosan és készségesen képes együttműködni.

50. Miért fontos az egyensúly?

Válasz: Az egyensúlyban mozgó ló és lovas kevésbé terheli túl egymást, pontosabban hajtja végre a feladatot, és biztonságosabban tud irányt vagy tempót változtatni.

51. Mi az átmenet?

Válasz: Váltás két jármód vagy ugyanazon jármód különböző irama között. Jó átmenetben megmarad az egyensúly, az egyenesség és a készséges reakció.

52. Mit jelent a helyes állítás és hajlítás?

Válasz: Állításkor a ló tarkója enyhén a kívánt irányba fordul. Hajlításkor a ló teste a vonal ívéhez igazodik; a váll és a far nem térhet ki ellenőrizetlenül.

53. Miért kell az edzést bemelegítéssel kezdeni?

Válasz: A bemelegítés fokozatosan készíti fel az izmokat, ízületeket, keringést és figyelmet a terhelésre, és lehetőséget ad az aznapi állapot felmérésére.

54. Miért szükséges a levezetés?

Válasz: Segíti a légzés és a keringés fokozatos megnyugvását, az izmok ellazulását, és alkalmat ad a ló munka utáni megfigyelésére.

55. Melyik átlón kell könnyűügetni?

Válasz: Lovardában általában a külső elülső láb előrelelendülésekor emelkedik a lovas, és a belső elülső láb előrelelendülésekor ül vissza. Irányváltáskor átlót kell váltani.

56. Mi a helyes vágtaaláb?

Válasz: Bal kézen a bal, jobb kézen a jobb elülső láb vezeti a vágat. A ló mozgásának sorrendjéből és a vállak helyzetéből ellenőrizhető.

Cavaletti, ugrás és futószárazás

57. Mi a könnyített ülés célja?

Válasz: Tehermentesíti a ló hátát, és lehetővé teszi, hogy a lovas egyensúlyban kövesse a ló mozgását cavalettin, terepen vagy ugrás közben.

58. Mire figyeljünk rudak és cavalettik előtt?

Válasz: Az egyenes megközelítésre, az egyenletes ütemre, a megfelelő távolságra és arra, hogy a lovas ne előzze meg a ló mozdulatát.

59. Mi az ugrás biztonságos megközelítésének alapja?

Válasz: A ló és a lovas tudásához illő akadály, rendezett pálya, megfelelő ütem, egyenesség és egyensúly. A magasság nem helyettesíti az alapok biztonságos elsajátítását.

60. Mi a lovas feladata az ugrás fölött?

Válasz: Egyensúlyban követi a ló mozgását, helyet ad a nyaknak, és nem támaszkodik a szárra vagy a ló hátára. Érkezés után visszanyeri az egyensúlyt és tovább lovagol.

61. Milyen ló alkalmas futószárazásra?

Válasz: Egészséges, az adott feladathoz megfelelően képzett és felszerelt ló. A futószárazást biztonságos, zárt és megfelelő talajú helyen kell végezni.

62. Milyen alapfelszerelés szükséges futószárazáshoz?

Válasz: Megfelelően illeszkedő kápica vagy az adott képzettséghez illő, biztonságos felszerelés, futószár, ostor, kesztyű és zárt lábbeli. A felszerelést minden használat előtt ellenőrizni kell.

63. Hogyan tartsa a futószárazó a felszerelést?

Válasz: A futószár rendezett hurkokban legyen a kézben, soha ne legyen kézre tekerve. Az ostor a ló mögötti hajtó segítséget jelképezi, nem büntetőeszköz.

64. Milyen helyzetben dolgozik a futószárazó?

Válasz: A lóval megközelítőleg háromszöget alkot: a futószár az irányító kapcsolat, az ostor a hajtó segítség. A futószárazó a ló vállának vonalát figyeli, és nem kerül a ló elé vagy közvetlenül mögé.

65. Miért fontosak a hangsegítségek futószárazáskor?

Válasz: Következetes, jól elkülöníthető jelzést adnak az induláshoz, jármódváltáshoz, lassításhoz és megálláshoz. A hang nem helyettesíti a helyes testhelyzetet és eszközhasználatot.

Oktatás, biztonság és lójóllét

66. Hogyan épül fel egy kezdő lovas foglalkozása?

Válasz: Rövid állapot- és felszerelés-ellenőrzéssel, egyszerű bemelegítéssel, egyértelmű fő feladattal, majd levezetéssel és rövid értékeléssel. A feladatok egymásra épülnek.

67. Hogyan adjunk érthető utasítást?

Válasz: Röviden, egyértelműen és időben mondjuk meg, mit, hol és milyen tempóban kell végrehajtani. Ezután ellenőrizzük, hogy a lovas megértette-e.

68. Hogyan válasszunk lovat a lovashoz?

Válasz: A ló egészségi állapota, mérete, teherbírása, képzettsége és temperamentuma, valamint a lovas testalkata, tudása, életkora és a tervezett feladat alapján.

69. Mire kell figyelni csoportos órán?

Válasz: A lovak közötti távolságra, a lovasok eltérő tudásszintjére, az egyértelmű haladási rendre, a pálya kapacitására és arra, hogy mindenki hallja és értse az utasítást.

70. Miért nem elfogadható a kiabálás vagy megszegyenítés?

Válasz: Fokozza a félelmet és a feszültséget, rontja a figyelmet és a tanulást. Veszély esetén szükség lehet határozott jelzésre, de az sem lehet megalázó.

71. Hogyan kezeljük a lovas félelmét?

Válasz: Komolyan vesszük, megkeressük az okát, csökkentjük a feladat nehézségét, és kis, biztonságos lépésekben építjük vissza az önbizalmát. A lovast nem szabad kényszeríteni.

72. Mit kell ellenőrizni felszállás előtt?

Válasz: A ló állapotát, a nyereg és kantár illeszkedését, a hevedert, a kengyelszíjakat és csatokat, a lovas fejkendőjét és lábbelijét, valamint a pálya biztonságát.

73. Mikor kell azonnal leállítani a foglalkozást?

Válasz: Ha a ló sántának, betegnek, kimerültnek vagy szokatlanul feszültnek tűnik; ha a felszerelés hibás; ha a pálya veszélyessé válik; vagy ha a lovas állapota nem teszi lehetővé a biztonságos folytatást.

74. Mi a teendő lovasbaleset esetén?

Válasz: Biztosítani kell a helyszínt, meg kell állítani vagy el kell terelni a többi lovas, fel kell mérni a sérült állapotát, és szükség esetén hívni kell a 112-t. Fej-, nyak- vagy gerincsérülés gyanújánál a sérültet nem szabad indokolatlanul mozgatni.

75. Mit jelent a ló jóllétének elsődlegessége?

Válasz: A ló egészsége, fizikai és mentális állapota minden teljesítménycélt megelőz. Fájdalommal, sérülten, kimerülten vagy nem megfelelő felszereléssel nem dolgoztatható.

76. Milyen módszer nem elfogadható?

Válasz: A bántalmazáson, indokolatlan erőn, megfélemlítésen vagy fájdalom okozásán alapuló módszer. A feladatot a ló és a lovas tudásához kell igazítani.

77. Mikor tekinthető sikeresnek egy foglalkozás?

Válasz: Ha a kitűzött cél a ló és a lovas biztonságának és jóllétének megőrzésével, érthető tanulási eredménnyel teljesült. Az eredeti tervet nem kell mindenáron végrehajtani.

A felkészüléshez használandó további anyagok

- a Bázis Regisztrációs Vizsga gyakorlati feladata és értékelési szempontjai;
- a Magyar Lovassport Szövetség és az érintett szakág hatályos szabályzatai;
- az etikai, gyermekvédelmi, biztonsági és lójólléti előírások;
- a vizsgára kijelölt szakirodalom és a felkészítő képzés anyaga.